

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **L. U.**, zast. Mgr. Radimem Němečkem, advokátem, se sídlem Dvořákova 644, Uherské Hradiště, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 7. 4. 2011, č. j. 22 Ad 38/2010 - 87, o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se přiznává** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 20. 7. 2009, č. X, žalovaná podle § 55 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 8. 2008, zamítla žádost žalobce o poukázání doplatku plného invalidního důchodu za dobu od 22. 6. 1999 do 8. 1. 2005. V odůvodnění rozhodnutí uvedla, že podle § 55 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění nárok na výplatu důchodu nebo jeho části zaniká uplynutím tří let ode dne, za který důchod nebo jeho část náleží. Podle posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně ze dne 15. 10. 2008 byl žalobce uznán plně invalidním podle § 39 odst. 1 písm. a) téhož zákona od 22. 6. 1999. Vzhledem k tomu, že žádost o plný invalidní důchod uplatnil až dne 9. 1. 2008, nárok na doplatek plného invalidního důchodu za dobu od 22. 6. 1999 do 8. 1. 2005 zanikl. Předchozí žádosti uplatněné dne 26. 4. 1999 a 3. 11. 1999 byly pravomocně zamítnuty rozhodnutími žalované ze dne 16. 6. 1999 a ze dne 28. 1. 2000, neboť žalobce nebyl uznán plně invalidním ani částečně invalidním podle § 39 odst. 1 písm. a) a § 44 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 7. 4. 2011, č. j. 22 Ad 38/2010 - 87, citované rozhodnutí pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení; současně uložil žalované povinnost nahradit žalobci náklady řízení. V odůvodnění soud vycházel z § 81 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a zdůraznil, že za den uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán se žádostí o její přiznání. Žalobce poprvé požádal o plný invalidní důchod dne 26. 4. 1999, v soudním řízení sp. zn. 33 Cad 119/2008, vypracovala Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v Brně dne 15. 10. 2008 posudek, jímž byl žalobce od 22. 6. 1999 uznán plně invalidním podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. V rámci hmotněprávního hodnocení věci dospěl krajský soud k závěru, že žalovaná nesprávně aplikovala příslušné právní předpisy a dopustila se nezákonnosti, která je důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí. Soud uvedl,

že pokud se žalobce poprvé obrátil na příslušný správní orgán se žádostí o přiznání plného invalidního důchodu dne 26. 4. 1999 a datum vzniku invalidity bylo stanoveno na 22. 6. 1999, pak mu v souladu s § 55 odst. 2 a § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění vznikl nárok na dávku a její výplatu od 22. 6. 1999, nikoliv od 26. 4. 1999. Soud proto napadené rozhodnutí zrušil, věc vrátil žalované k dalšímu řízení a zavázal ji k tomu, aby žalobci přiznala nárok na výplatu plného invalidního důchodu od 22. 6. 1999.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

V doplnění kasační stížnosti stěžovatelka namítala, že právní posouzení věci krajským soudem není v souladu se smyslem ustanovení § 81 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Podle názoru stěžovatelky nelze druhou větu zmíněného ustanovení vztahovat k dřívějším řízením ve stejné věci, která již byla pravomocně ukončena. Den uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění je třeba zkoumat zásadně pro to které konkrétní řízení zahájené podáním písemné žádosti podle tohoto ustanovení. Proto i slova „*kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán*“ je třeba chápat pro konkrétní řízení, které bylo zahájeno písemnou žádostí ze dne 9. 1. 2008, a nelze je vztahovat k pravomocně ukončeným řízením. Tím by byla narušena právní jistota občanů a bylo by nezákonně zasahováno do nabytých práv. V daném případě je podle stěžovatelky nutné za první uplatnění nároku na plný invalidní důchod žalobce pro posouzení jeho nároku na zpětnou výplatu dávky považovat až žádost ze dne 9. 1. 2008, v jejíž souvislosti bylo poprvé zjištěno, že žalobce je plně invalidní od 22. 6. 1999. Předchozí žádosti ze dne 26. 4. 1999, 3. 11. 1999 a 14. 5. 2004 byly pravomocně ukončeny, proto je nelze brát v úvahu. Stěžovatelka odmítla tvrzení žalobce, že jde o dávku neprávem odepranou v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení. Rozhodnutí, kterým stěžovatelka zamítla žádost žalobce ze dne 26. 4. 1999, bylo vydáno na základě lékařského posudku, podle něhož žalobce nebyl uznán plně invalidním. Jeho plná invalidita byla zjištěna až posudkem ze dne 15. 10. 2008. Stěžovatelka uzavřela, že její žalobou napadené rozhodnutí je v souladu s § 55 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, neboť výplata plného invalidního důchodu žalobci před 9. 1. 2005 nenáleží, když žádost byla podána dne 9. 1. 2008. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Stěžovatelka současně navrhla, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek, neboť realizace rozsudku krajského soudu by vedla k naplnění pojmu nenahraditelné újmy, jejíž vznik je jednou z podmínek přiznání odkladného účinku ve smyslu ustanovení § 73 odst. 2 s. ř. s.

Žalobce se k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nevyjádřil.

Podle § 107 s. ř. s. *kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 4 se užije přiměřeně.*

Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. *soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nenahraditelnou újmu, přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem.* Podle odst. 3 téhož ustanovení *přiznáním odkladného účinku se pozastavují do skončení řízení před soudem účinky napadeného rozhodnutí.*

Jak již dříve Nejvyšší správní soud judikoval, poskytují soudy ve správním soudnictví primárně ochranu subjektivním veřejným právům a rovněž institut odkladného účinku je koncipován především jako dočasná procesní ochrana žalobce jako účastníka správního řízení před okamžitým výkonem pro něj nepříznivého správního rozhodnutí, jsou-li pro to splněny zákonem předepsané podmínky.

Situace, kdy bude možno dovozovat vznik nenahraditelné újmy na straně žalovaného správního orgánu v důsledku rozhodnutí krajského soudu, tak budou nepochybně představitelné v poněkud omezenější míře, než jak tomu bude na straně žalobce. S ohledem na zásadu rovnosti účastníků řízení před soudem nicméně nelze žalovanému správnímu orgánu upírat právo obrátit se v případě nesouhlasu s výsledky soudního přezkumu provedeného krajským soudem na Nejvyšší správní soud s kasační stížností.

Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 - 49, publikovaného ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1255/2007, www.nssoud.cz, pak zásadně platí, že *„zruší-li krajský soud rozhodnutí správního orgánu, je povinností správního orgánu pokračovat v řízení a řídit se přitom závazným právním názorem vyjádřeným v pravomocném soudním rozhodnutí, bez ohledu na to, zda je ve věci podána kasační stížnost.“*

V témže usnesení však rozšířený senát Nejvyššího správního soudu poukázal i na možné negativní dopady, které mohou nastat v souvislosti s přezkumem rozsudku krajského soudu, jímž bylo zrušeno správní rozhodnutí, na základě kasační stížnosti podané žalovaným. V této souvislosti rozšířený senát Nejvyššího správního soudu doslova uvedl: *„Jiná je ovšem situace, kdy by Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu, jímž bylo správní rozhodnutí zrušeno. V tu chvíli se věc dostane do stadia nového posuzování žaloby krajským soudem, který vázán právním názorem kasačního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.) může rozhodnout o zákonnosti správního rozhodnutí opačně, načež původní (zrušené) správní rozhodnutí „obživne“, aniž by důsledkem nového rozhodnutí krajského soudu bylo současné zrušení v mezidobí případně vydaného dalšího správního rozhodnutí. Vedle sebe tu tak mohou být dvě odlišná či dokonce opačná správní rozhodnutí o téže věci. Při odblédnutí od situace, že i nové rozhodnutí krajského soudu může být napadeno kasační stížností, stejně tak jako nové správní rozhodnutí další žalobou, následně rozsudek krajského soudu také kasační stížností, jde jistě o výsledek nežádoucí a procesními instituty příslušných správních procesních předpisů obtížně řešitelný.“*

Nejvyšší správní soud připustil, že takový případ lze řešit přiznáním odkladného účinku podané kasační stížnosti (*i správní orgán může navrhnout při podání kasační stížnosti, aby jí byl přiznán odkladný účinek, a to ze stejných důvodů jako žalobce, srov. citované usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu*).

Vedle výše uvedeného zohlednil v daném případě Nejvyšší správní soud také skutečnost, že pokud by stěžovatelka realizovala závazný právní názor krajského soudu a žalobci vyplatila plný invalidní důchod za období od 22. 6. 1999 do 8. 1. 2005, nemohla by již vyplacené finanční prostředky požadovat zpět, i kdyby Nejvyšší správní soud později přisvědčil jejímu právnímu názoru vyslovenému v kasační stížnosti.

Veden výše popsanými úvahami dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že důsledky napadeného rozsudku krajského soudu mohou představovat pro stěžovatelku nenahraditelnou újmu ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s. Současně usoudil, že přiznání odkladného účinku není v rozporu s veřejným zájmem a nedotkne se nepříměřeným způsobem nabytých práv třetích osob. Ostatně ani žalobce žádné argumenty, které by vyvracely naplnění podmínek pro přiznání odkladného účinku, nepřednesl a proti přiznání odkladného účinku nijak nebrojil.

Se zřetelem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 7. 4. 2011, č. j. 22 Ad 38/2010 - 87, odkladný účinek přiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. srpna 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu